

คู่มือภาคปฏิบัติสำหรับประชาสังคม

พื้นที่ประชาสังคม และระบบสิทธิมนุษยชน ของสหประชาชาติ

UNITED NATIONS

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

สารบัญ

1. เกี่ยวกับคู่มือฉบับนี้.....	1
2. ตัวแสดงประชาสังคมและพื้นที่ประชาสังคม.....	3
2.1 ข้อมูลโดยสังเขปของระบบสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ.....	5
3. ปัจจัยสำหรับการเป็นประชาสังคมที่มีเสรีภาพและอิสรภาพ.....	7
3.1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่ส่งเสริมให้ประชาสังคม ประสบความสำเร็จ.....	7
3.2 กรอบระเบียบข้อบังคับและสภาพแวดล้อมที่ให้การสนับสนุน ประชาสังคม.....	8
3.3 สถานะที่ข้อมูลสามารถเผยแพร่ได้อย่างเสรี	9
3.4 การสนับสนุนระยะยาวและแหล่งทรัพยากร	9
3.5 พื้นที่ส่วนรวมสำหรับการเจรจาและการประสานความร่วมมือ	9
4. ความท้าทายที่ตัวแสดงประชาสังคมต้องเผชิญ.....	15
4.1 กฎหมายหรือมาตรการอิงกฎที่เป็นอุปสรรคต่องานประชาสังคม.....	15
4.2 มาตรการโดยพลการ/ ตามอำเภอใจ.....	16
4.3 การคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้นอกกฎหมาย	17
5. ฉันทามติที่อะไรได้บ้าง – หันหน้าเข้าหาสหประชาชาติ	23
6. แหล่งที่มาของเอกสาร.....	30
7. ติดต่อเรา.....	31

“ความมุ่งมั่นและการยึดมั่นในความชอบธรรมของตัวแสดง
ประชาสังคมส่งผลให้ผม หรือแม้กระทั่งคุณ รู้สึกได้ถึงความ
นอบน้อม ความรู้สึกของการเป็นหนี้บุญคุณที่ยิ่งใหญ่ และ
ความตั้งใจที่จะทำหน้าที่ต่อไปเพื่อให้เกิดศักดิ์ศรีและสิทธิที่
เท่าเทียม อันมีอาจถูกเพิกถอนไปจากแต่ละบุคคลได้”

นายชิต ราวัด อัล ฮุสเซน, ข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ตุลาคม
2557

1. เกี่ยวกับคู่มือฉบับนี้

เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการสมาคม การชุมนุมโดยสงบ และสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ เป็นสิทธิมนุษยชนที่เปิดโอกาสให้ผู้คนแลกเปลี่ยนความคิด ริเริ่มแนวคิดใหม่ และร่วมกันเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ เราสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของเรานบนพื้นฐานของข้อมูลได้จากการนำเสรีภาพสาธารณะเหล่านี้มาใช้ เราสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพลเมืองและสร้างสังคมประชาธิปไตยขึ้นมาได้ผ่านการมีสิทธิเหล่านี้ การจำกัดสิทธิที่กล่าวมาถือเป็นการลดทอนความก้าวหน้าของส่วนรวม

พื้นที่ประชาสังคมและระบบสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เป็นคู่มือฉบับที่ 6 ในชุดคู่มือภาคปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ (OHCHR) คู่มือฉบับนี้ ทำขึ้นภายใต้บริบทของ “การขยายพื้นที่ประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ

คู่มือฉบับนี้เน้นการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับการทำงานของตัวแสดงประชาสังคม โดยเริ่มจากการให้คำจำกัดความของคำว่า “ประชาสังคม” และ “พื้นที่ประชาสังคม” ตามด้วยการอธิบายภาพรวมของปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้ประชาสังคมสามารถมีเสรีภาพและอิสรภาพ โดยรวมถึงมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมโดยสงบ และสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

คู่มือฉบับนี้รวบรวมตัวอย่างของการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลและตัวแสดงประชาสังคมเพื่อสร้างพื้นที่สำหรับประชาสังคมในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิด้านพลเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เนื้อหาภายในเล่มกล่าวถึงอุปสรรคและข้อจำกัดในการทำงานประชาสังคม รวมถึงการคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้ที่ตัวแสดงประชาสังคมต้องเผชิญ คู่มือฉบับนี้เชื่อเชิญให้ตัวแสดงประชาสังคมใช้ระบบสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในการส่งเสริมและปกป้องพื้นที่ประชาสังคมในระดับท้องถิ่น โดยในส่วนท้ายของคู่มือเป็นเอกสารอ้างอิงและข้อมูลการติดต่อ

คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือตัวแสดงประชาสังคมที่ยังไม่คุ้นเคยกับระบบสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เนื้อหาภายในเล่มได้รับการพัฒนาจากเดิมด้วยข้อมูลและคำแนะนำของตัวแสดงประชาสังคมในหลายพื้นที่

2. ตัวแสดงประชาสังคมและพื้นที่ประชาสังคม

“ถ้าผู้นำไม่ฟังเสียงของประชาชน เขาก็จะได้ยินเสียงเหล่านินตามท้องถนน ตามจัตุรัส หรืออย่างที่พบเห็นกันบ่อยครั้งคือในสมรภูมิ ทางที่ดีกว่าคือการยอมให้การมีส่วนร่วมมีมากขึ้น ประชาธิปไตยมีมากขึ้น ความร่วมมือกันและการเปิดเผยต่อกันที่มีมากขึ้น พื้นที่ประชาสังคมก็จะขยายได้ถึงขีดสุด”

ถ้อยแถลงของนายบัน คี มุน, เลขาธิการสหประชาชาติ ในงานประชุมระดับสูงเรื่องการสนับสนุนประชาสังคม วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2556

คู่มือฉบับนี้ให้คำจำกัดความ ตัวแสดงประชาสังคมว่าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำกิจกรรมอย่างสมัครใจโดยมีส่วนร่วมหรือความเคลื่อนไหวสาธารณะ โดยมีความสนใจ ความมุ่งหมาย หรือค่านิยมร่วมที่เทียบเคียงกับเป้าหมายของสหประชาชาติ อันได้แก่การคงไว้ซึ่งสันติสุขและความมั่นคง ความตระหนักถึงการพัฒนา และการส่งเสริมและเคารพสิทธิมนุษยชน

ภารกิจของสหประชาชาติในทำให้ชีวิตของเราดีขึ้นมีรากฐานมาจากการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยนัยยะ โดยเนื้อหาหรือโดยธรรมชาติของการทำงาน ตัวแสดงประชาสังคมตามที่ได้อธิบายข้างต้นมีเป้าหมายในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน

ตัวแสดงประชาสังคมส่งเสริมการเข้าใจสิทธิ ให้ความช่วยเหลือชุมชนในการถ่ายทอดข้อกังวล วางกลยุทธ์ นโยบายและกฎหมาย พร้อมผลักดันให้เกิดความโปร่งใส ตัวแสดงประชาสังคมรวบรวมและถ่ายทอดมุมมองของชุมชนเพื่อให้การตัดสินใจในการออกนโยบายของรัฐเป็นไปอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ตัวแสดงประชาสังคมยังให้ความช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาและด้อยโอกาสในหลายแนวทาง

“ทุกคนมีสิทธิ ทั้งฐานะปัจเจกและสมาคมกับคนอื่น ในการส่งเสริมและฝ่าฟันเพื่อให้เกิดการปกป้องและการตระหนักในสิทธิมนุษยชน รวมถึงเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ” (ข้อ 1, เน้นข้อความโดยผู้แต่ง)

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล กลุ่ม และหน่วยงานในสังคม เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (มติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ 53/144) ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ตัวอย่างตัวแสดงประชาสังคมได้แก่ ¹

- ▶ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงนักกิจกรรมในโลกออนไลน์

1 Working with the United Nations Human Rights Programme, A Handbook for Civil Society, OHCHR, 2008, p. vii.

- ▶ องค์กรสิทธิมนุษยชน (องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคมและกลุ่มต่างๆ ที่ให้ช่วยเหลือเหยื่อ)
- ▶ พันธมิตรและเครือข่ายด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิสตรี สิทธิเด็ก ปัญหาสิ่งแวดล้อม สิทธิในที่ดิน สิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศ และอื่น ๆ)
- ▶ ผู้พิการและองค์กรที่เป็นตัวแทนผู้พิการ
- ▶ องค์กรชุมชน (ชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อย ชุมชนชนบท)
- ▶ องค์กรทางศาสนา (โบสถ์และกลุ่มทางศาสนาต่าง ๆ)
- ▶ สหภาพ (สหภาพแรงงานและสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ เช่น สมาคมนักข่าว สมาคมผู้พิพากษา สภานายความ สมาคมพนักงานปกครอง และองค์การนักศึกษา)
- ▶ ขบวนการทางสังคม (ขบวนการสันติภาพ ขบวนการนักศึกษา ขบวนการประชาธิปไตย)
- ▶ ผู้ประกอบวิชาชีพที่สนับสนุนสิทธิมนุษยชนโดยตรง (เช่น นักมนุษยธรรม ทนายความ แพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์)
- ▶ เครือญาติและสมาคมของเหยื่อผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ▶ หน่วยงานภาครัฐที่จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย)

ตัวแสดงประชาสังคมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและให้คนสนใจกับสถานการณ์ที่มีความสำคัญต่อสังคม เช่น

- การต่อสู้กับความยากจน การทุจริต และความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ
- การตอบรับกับวิกฤตการณ์ด้านมนุษยธรรม ซึ่งรวมถึงความขัดแย้งด้วยอาวุธ
- การส่งเสริมหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส
- การส่งเสริมเสรีภาพสาธารณะ
- การรณรงค์ให้เกิดความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน
- การปกป้องสิ่งแวดล้อม
- การตระหนักถึงสิทธิในการพัฒนา
- การสร้างพลังอำนาจให้บุคคลจากชุมชนชนกลุ่มน้อยและกลุ่มอื่น ๆ ที่เผชิญความเสียหาย
- การต่อต้านการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ
- การสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม

มนุษยชน องค์การระหว่างรัฐบาลหลักที่มีวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่เรียกว่ากลไกพิเศษ (Special Procedures) และกระบวนการทบทวนสถานการณ์ทั่วไปของสิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review)

การทำงานทั้งสามส่วนนี้เป็นอิสระต่อกันแต่ก็ส่งเสริมซึ่งกันและกัน

คำอธิบายโดยละเอียดเกี่ยวกับอาณัติและกลไกเหล่านี้อยู่ในหนังสือคู่มือประชาสังคมที่มีชื่อว่า Working with the United Nations Human Rights Programme ซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาทางการของสหประชาชาติทั้งหกภาษา และมีการเผยแพร่ในรูปแบบของหนังสือเสียงอิเล็กทรอนิกส์ระบบเดซี (DAISY) เป็นภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสสำหรับผู้ที่มีความพิการทางการมองเห็น

การทำงานของกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติได้รับการสนับสนุนจากการมีส่วนร่วมของตัวแสดงประชาสังคม ในระดับสากลตัวแสดงประชาสังคมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ การสร้างความตระหนัก การติดตาม และการรายงานเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือการล่วงละเมิดด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ นอกจากนี้ ตัวแสดงประชาสังคมยังมีส่วนช่วยในการกำหนดมาตรฐาน กลไก และหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงการระดมทรัพยากรและกำลังสนับสนุนในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้วย

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาสังคมที่ริเริ่มโดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติรับรองข้อดีหลายข้อที่มีความสำคัญกับประชาสังคม เช่น เรื่องเสรีภาพการแสดงออก เสรีภาพการสมาคม และชุมนุมอย่างสงบ การคุ้มครองและตอบโต้ และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในปี 2556 และ 2557 คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนรับมติที่ 27/31 และ 24/21 ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ของประชาสังคม โดยรับทราบถึงความสำคัญของ “การมีส่วนร่วมของประชาสังคมในทุกกระดับ ทั้งในกระบวนการปกครองและการส่งเสริมให้เกิดการปกครองที่ดี รวมถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบในหน้าที่ในทุกกระดับ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมที่สงบ รุ่งเรือง และมีประชาธิปไตย”

3. ปัจจัยสำหรับการเป็นประชาสังคมที่มี เสรีภาพและอิสรภาพ

“ประชาสังคมที่มีเสรีภาพและอิสรภาพเป็นรากฐานของการ
ปกครองที่แข็งแกร่งและสามารถตอบสนอง ทั้งในระดับท้องถิ่น
ระดับชาติ และระดับโลก”

ข้อความทางวิดีโอของนายบัน คิมุน, เลขาธิการสหประชาชาติ ในการประชุมสมัยที่ 25
ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, มีนาคม 2557

ข้อผูกมัดทางกฎหมายระดับสากลของรัฐสมาชิกเรียกร้องให้แต่ละรัฐสร้าง
ปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย ให้เอื้อ
ต่อบุคคลหรือกลุ่มคน ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของพลเมือง

หลักการสิทธิมนุษยชนที่วางกรอบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและ
ตัวแสดงประชาสังคมได้แก่

- ▶ **การมีส่วนร่วม** – บทบาทของประชาสังคมเป็นที่ รับรู้ ในสังคมและตัว
แสดง ประชาสังคมมี เสรี ภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างเป็น นิอิสระและ
รณรงค์ข้อเรียกร้องที่ มีความแตกต่างไปจากจุดยืน ของเจ้าหน้าที่ รัฐ
- ▶ **การไม่เลือกปฏิบัติ** – ตัวแสดงประชาสังคมทุกคนได้รับ เชิญและ
สามารถ มี ส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะโดยไม่มี การเลือกปฏิบัติ ใน
ทุกรูปแบบ
- ▶ **เคารพศักดิ์ศรี** – หน่วยงานภาครัฐและตัวแสดงประชาสังคมมี
วัตถุประสงค์ร่วมกันคือการพัฒนาชีวิตประชาชน แม้จะต้องแสดง
บทบาทที่ แตกต่างกัน การเคารพซึ่งกันและกันมี ความสำคัญอย่างมาก
ในความสัมพันธ์นี้
- ▶ **ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ**– ในการทำงานบนผลประโยชน์
สาธารณะ เจ้าหน้าที่ ภาครัฐจำเป็นต้อง มีความเปิดเผย มี ความชัดเจน
ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ตัวแสดงประชาสังคมเองก็ต้องมี
ความโปร่งใสและความรับผิดชอบทั้งกับเพื่อนร่วมงานและสาธารณชน

ปัจจัยแวดล้อมที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติงานที่²

3.1 สภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่ส่งเสริมให้ประชา

² Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, Elements of a safe and enabling environment for human rights defenders, A/HRC/25/55.

สังคมประสบความสำเร็จ - คือสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่เห็นคุณค่าและส่งเสริมให้มีการพลเมืองมีบทบาท ในทางปฏิบัติ คือการที่หน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความร่วมมือที่ดีกับตัวแสดงประชาสังคมในการติดต่อประสานงานกัน

ประเทศตุนีเซีย - ประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการสร้างประเทศตุนีเซียใหม่ โดยมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายและนโยบายที่มีความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย รัฐบาลได้ปรึกษาองค์กรประชาสังคมในการริเริ่มออกกฎหมายช่วงเปลี่ยนผ่านเป็นยุคประชาธิปไตย เช่น กรณีพระราชกำหนดนิรโทษกรรมสำหรับนักโทษทางความคิดและกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสนธิสัญญาระหว่างประเทศ สี่ ฉบับ อันได้แก่ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พิธีสารเลือกรับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ องค์กรประชาสังคมยังมีส่วนร่วมในการก่อตั้งสถาบันประชาธิปไตยที่มีความสำคัญที่ทำหน้าที่ประกาศใช้มาตรการการเลือกตั้งใหม่ และรับรองกฎหมายใหม่ด้านเสรีภาพในการสมาคม ซึ่งรวมไว้ซึ่งการจัดหาเงินทุนสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งจากรัฐบาลและจากต่างประเทศ สมาคมจำนวนหลายพันสมาคมถูกจัดตั้งขึ้นในประเทศตุนีเซียภายหลังการรับรองกฎหมายดังกล่าวในเดือนกันยายน 2554 ประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งปี 2554 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่โปร่งใสและเป็นไปตามหลักประชาธิปไตยครั้งแรกของประเทศตุนีเซีย มีการระดมนักกิจกรรมประชาสังคมมากกว่า 10,000 คน ให้เข้าร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งสภารัฐธรรมนูญ โดยได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติ องค์กรประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กรของสตรี สนับสนุนให้มีการรวมเรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศหญิงและเพศชายไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งได้รับการรับรองโดยเสียงส่วนใหญ่ในสภารัฐธรรมนูญ เดือนมกราคม ปี 2557 รายงานสรุปการอภิปรายของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน เรื่องความสำคัญของการส่งเสริมและการปกป้องพื้นที่ประชาสังคม A/HRC/27/33.

3.2 กรอบระเบียบข้อบังคับและสภาพแวดล้อมที่ให้การสนับสนุนประชาสังคม- คือการที่กฎหมาย หลักการปกครอง และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและให้ความคุ้มครองกิจกรรมของประชาสังคม โดยที่กรอบระเบียบข้อบังคับดังกล่าวครอบคลุมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของตัวแสดงประชาสังคม การเข้าถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติ และการเข้าถึงกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ทั้งนี้ กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่มีผลบังคับใช้มีความสำคัญ แต่จะไม่บังเกิดผลหากนำไป

ใช้อย่างไม่เหมาะสม

ใน**ประเทศสโลวีเนีย** สิทธิเสรีภาพในการสมาคมให้ความคุ้มครองสมาคมทั้งหมด ไม่เว้นแม้แต่สมาคมที่ไม่ได้จดทะเบียน นอกจากนี้ ยังบัญญัติให้ปัจเจกบุคคลที่มีส่วนร่วมในสมาคมที่ไม่ได้จดทะเบียน สามารถจัดกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการชุมนุมอย่างสงบได้

รายงานของผู้เสนอรายงานพิเศษสหประชาชาติ เรื่องสิทธิและเสรีภาพการชุมนุมโดยสงบและการสมาคม A/HRC/20/27

ใน**ประเทศเลบานอนและโมร็อกโก** กฎหมายไม่ได้เรียกร้องให้องค์กรประชาสังคมต้องได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจของรัฐก่อนที่จะรับเงินทุนจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ

รายงานของผู้เสนอรายงานพิเศษสหประชาชาติ เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและการสมาคม A/HRC/20/27

3.3 สภาวะที่ข้อมูลสามารถเผยแพร่ได้อย่างเสรี - คือการที่ประชาสังคมสามารถเข้าถึงความคิด ข้อมูล รายงาน แผนการและการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างเสรี ซึ่งสามารถช่วยให้ตัวแสดงประชาสังคมรับรู้เข้าใจสถานการณ์ปัญหา แสดงความกังวล ทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ และร่วมหาทางแก้

3.4 การสนับสนุนระยะยาวและแหล่งทรัพยากร - คือมาตรการในการพัฒนาขีดศักยภาพของกลุ่มคนชายขอบและการทำให้มั่นใจว่าตัวแสดงประชาสังคมสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากร สถานที่พบปะ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้

ใน**ประเทศโครเอเชีย** รัฐบาลให้การรับรองหลักการปฏิบัติที่ดี: มาตรฐานและบรรทัดฐานในการจัดสรรปันส่วนเงินทุนสำหรับแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับสมาคมต่าง ๆ ในปี 2550 (Code of Good Practice, Standards and Criteria for the Allocation of Grants for Programmes and Projects of Associations 2007) ซึ่งหลักการปฏิบัตินี้ก่อให้เกิดกฎและกระบวนการที่โปร่งใสสำหรับบุคลากรภาครัฐทุกระดับในการแจกจ่ายทุนสาธารณะ

ศูนย์กฎหมายไม่แสวงหาผลกำไรยุโรป (ECNL), องค์กรกองทุนสาธารณะเพื่อประชาสังคม: หลักการปฏิบัติที่ดีในสหภาพยุโรปและประเทศแถบบอลข่านตะวันตก ปี 2554

3.5 พื้นที่ส่วนรวมสำหรับการเจรจาและการประสานความร่วมมือ

- รับรองว่าประชาสังคมมีพื้นที่ในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ

ใน**ประเทศมัลดีฟส์** รัฐบาลสนับสนุนการจัดอภิปรายว่าด้วยการส่งเสริมสิทธิสตรีเป็นเวลา 5 วัน ในปี 2557 เพื่อแลกเปลี่ยนและอภิปรายประสบการณ์ระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับความตระหนักในความเท่าเทียมทางเพศภายใต้กรอบของศาสนาอิสลาม โดยดำเนินการอภิปรายร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ

ใน**ประเทศเม็กซิโก** กฎหมายคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้สื่อข่าวประจำปี 2555 บัญญัติให้กลไกระดับชาติแก้ไขปัญหาการข่มขู่ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้สื่อข่าว โดยผู้มีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายดังกล่าวคือตัวแทนประชาสังคมและรัฐสภา มีองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศและสำนักงาน OHCHR ในเม็กซิโกเป็นผู้ให้การสนับสนุน

ใน**ประเทศเนปาล** การร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติทางวรรณะและวรรณะจัญทาลเกิดขึ้นในปี 2553 โดยการมีส่วนร่วมของประชาสังคม คณะกรรมการวรรณะจัญทาลแห่งชาติ และสำนักงาน OHCHR ประจำประเทศเนปาล กฎหมายดังกล่าวได้รับการรับรองในเดือนพฤษภาคม ปี 2554

ใน**ประเทศนิวซีแลนด์** การร่างกฎหมายเกี่ยวกับผู้พิการ เกิดขึ้นในปี 2554 โดยการมีส่วนร่วมของสมาคมผู้พิการในประเทศ

รายงานของผู้เสนอรายงานพิเศษสหประชาชาติ เรื่องสิทธิเสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบและการสมาคม A/HRC/20/27

ใน**ประเทศวานูอาตู** ปี 2556 รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการUPR ขึ้น โดยมีสมาคมองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งวานูอาตูเป็นรองประธาน นอกจากนี้ ประชาสังคมยังมีผู้แทนอยู่ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (NHRC) และองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้ประสานงานการทำรายงานตามข้อผูกพันตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนด้วย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในปี 2556 ขึ้นเพื่อให้องค์กรต่างๆ ที่ทำงานร่วมกับผู้พิการได้มีส่วนร่วม และถูกปรึกษาอย่างกว้างขวางในการร่างรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของผู้พิการของสหประชาชาติ

มาตรฐานทางกฎหมายระดับสากลที่เกี่ยวข้องกับงานประชาสังคม

สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมการทำงานของประชาสังคมต้องได้รับการสนับสนุนโดยกรอบกฎหมายระดับชาติที่แข็งแกร่งและอยู่ภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการสมาคม การชุมนุมโดยสงบ และสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ เป็นสิทธิที่เปิดโอกาสให้ประชาชนระดมกำลังเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ประชาชนทุกคน ทั้งในนามบุคคลและสมาคม ควรที่จะใช้สิทธิเหล่านี้ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อกิจกรรมพลเมือง

ตราสารสากลด้านสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่ประกอบด้วยข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปกป้องเสรีภาพของประชาชน และอ้างถึงหลักการของการไม่เลือกปฏิบัติ

- ▶ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชน (ข้อ 19, 20, 21)
- ▶ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง ให้สิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก การชุมนุมโดยสงบและการสมาคม รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ข้อ 19,21,22,25)
- ▶ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ให้สิทธิ ในการจัดตั้งหรือ มีส่วนร่วมในสหภาพแรงงานและมี ส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวัฒนธรรม (ข้อ 8, 15)
- ▶ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ ให้สิทธิ กับสตรี ในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม (ข้อ 3)
- ▶ อนุสัญญาระหว่างว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติที่ เกี่ยวข้องกับการแสดงออก การชุมนุมและการสมาคม รวมถึงการจัดกิจกรรมสาธารณะ (ข้อ 5)
- ▶ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็ก ให้เสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุมโดยสงบ (ข้อ 13, 15)
- ▶ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ คนพิการ รับประกันสิทธิ ในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก รวมถึงการเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมในชีวิตทางการเมืองและชีวิตทางวัฒนธรรม (ข้อ 21, 29, 30)
- ▶ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ให้สิทธิ ในการจัดตั้งและการมีส่วนร่วมอย่างอิสระในองค์กรหรือ สมาคมที่ พยายามพิสูจน์ให้เห็นถึงการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ชะตากรรมของผู้ หายสาบสูญ รวมถึงการช่วยเหลือเหยื่อของการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (ข้อ 24)
- ▶ อนุสัญญาสากลว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิ ของแรงงานข้ามชาติและสมาชิกในครอบครัว ให้สิทธิ ในการสมาคม (ข้อ 26)

เสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม การชุมนุมโดยสงบ และสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐ ล้วนเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการใช้สิทธิที่สำคัญ อื่น ๆ อีก

ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพลเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม นอกจากนี้ยังให้อำนาจกับสตรี บุรุษ และเยาวชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการแสดงออก หมายถึงสิทธิในการแสวงหา การรับ และส่งข้อมูล รวมถึงความคิดเห็นทุกประเภท โดยหมายรวมถึงข้อมูล ความคิดเห็นทางการเมืองและศาสนา กิจกรรมสาธารณะ สิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแสดงออกทางศิลปะและวัฒนธรรม ขอบเขตของเสรีภาพครอบคลุมการแสดงออกที่อาจถูกพิจารณาว่าก้าวร้าวหรือสมควรแก่การถูกจำกัด (ศึกษาเพิ่มเติมได้จากแผนการปฏิบัติงานราบัต วันที่ 5 ตุลาคม 2555 เรื่องข้อห้ามในการรณรงค์ให้เกิดความเกลียดชังทางชาติ เชื้อชาติ หรือศาสนาอันยั่วยู่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ความเกลียดชัง และความรุนแรง) การแสดงออกและวิธีการเผยแพร่ทุกรูปแบบล้วนได้รับการคุ้มครอง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของคำพูด ข้อเขียน ภาษาสัญลักษณ์ หรือการแสดงออกที่ไม่ใช้คำพูด เช่น รูปภาพและงานศิลปะ การแสดงออกเกิดขึ้นได้ในหนังสือ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ป้ายประกาศ การ์ตูน แถบโฆษณา เสื้อผ้า และข้อเสนอแนะทางกฎหมาย นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงการแสดงออกทางสื่อภาพและเสียง สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

เสรีภาพในการสมาคม การสมาคมหมายถึงกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กร/เครือข่ายทุกประเภทที่ร่วมกัน แสดงออก ส่งเสริม ผลัดกัน หรือปกป้องความสนใจหนึ่งๆ ร่วมกัน ตัวอย่างของเสรีภาพในการสมาคม ได้แก่ การเข้าร่วม หรือการเลือกที่จะไม่เข้าร่วม ในองค์กรประชาสังคม ชมรม สหกรณ์ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรทางศาสนา พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน มูลนิธิ หรือองค์กรออนไลน์ต่าง ๆ “ความสามารถในการค้นหา รักษาไว้ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงไว้ซึ่งการมีอยู่และการทำงานที่มีประสิทธิภาพของสมาคม ไม่ว่าสมาคมนั้นจะมีขนาดเล็กแค่ไหนก็ตาม สิทธิในเสรีภาพแห่งการสมาคม ได้แก่ สิทธิในการค้นหา รับ และใช้ทรัพยากรมนุษย์ วัตถุ และเงินทุน จากแหล่งทรัพยากรในประเทศ ต่างประเทศ และนานาชาติ” (A/HRC/23/39, วรรค 8)

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ การชุมนุมโดยสงบคือการรวมตัวกันชั่วคราวและปราศจากความรุนแรง ในพื้นที่ส่วนตัวหรือพื้นที่สาธารณะ เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง รวมถึงการประท้วง การนัดหยุดงาน การเดินขบวน การชุมนุม หรือการชิต-อิน (sit-in)

สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมของสาธารณะ การจัดการกิจกรรมสาธารณะเป็นกรอบความคิดกว้างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะทางกฎหมาย ฝ่ายบริหาร และฝ่ายปกครอง ซึ่งครอบคลุมทุกแง่มุมของการ

บริหารรัฐ การกำหนดและการนำนโยบายไปใช้ในระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ อาจกระทำโดยตรงหรือผ่านตัวแทนที่ได้รับคัดเลือก เพื่อรับรองหรือเปลี่ยนแปลง รัฐธรรมนูญ ร่างกฎหมายและพัฒนานโยบาย ตัดสินใจประเด็นสาธารณะ ผ่านประชาคมติ หรือเข้าร่วมการประชุมและการรวมตัวของประชาชนในการใช้อำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นท้องถิ่น สิทธิเสรีภาพในการสมาคม รวมถึงสิทธิในการก่อตั้งหรือเข้าร่วมองค์กรและสมาคมที่เกี่ยวกับการเมืองและกิจกรรมของรัฐ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐ

การไม่เลือกปฏิบัติ ทุกสิทธิที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน โดยไม่ถูกจำกัด หรือยกเว้นจากพื้นฐานด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองและความเห็นด้านอื่นๆ เพศสภาพ สัญชาติ พื้นเพทางสังคม ทรัพย์สิน สถานภาพโดยกำเนิด และอื่น ๆ ทุกสิทธิครอบคลุมถึงกลุ่มสตรี เด็ก ชนพื้นเมือง ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย กลุ่มคนชายขอบ รวมถึงกลุ่มที่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ หรือกระทั่งการเป็นคนต่างชาติ การเป็นคนไร้รัฐ การเป็นผู้ลี้ภัย และการเป็นแรงงานอพยพ นอกจากนี้สิทธิของมนุษย์ทุกคนจะไม่ถูกจำกัด หรือลดทอนจากการที่บุคคลได้เข้าร่วมกับสมาคมต่าง ๆ ทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียนด้วย

มาตรฐานระดับสากลเหล่านี้ใช้บังคับกับทุกฝ่ายของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือหน่วยงานอื่น ๆทุกระดับ รัฐมีหน้าที่ในการปกป้องบุคคลจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มที่เป็นเอกชนในการลดทอนเสรีภาพ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดของรัฐคือการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิเหล่านี้นั่นเอง

เสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุมโดยสงบ นำมาซึ่งหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษ ดังนั้น การนำเสรีภาพไปใช้จึงอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ ทั้งนี้ การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุมโดยสงบต้องถูกกำหนดขึ้นโดยกฎหมาย เป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และเป็นการจำกัดเพื่อการเคารพสิทธิและชื่อเสียงของผู้อื่น หรือเพื่อปกป้องความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน สุขภาพของประชาชน หรือคุณธรรมอันดีต่าง ๆ ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้จะต้องไม่ถูกนำมาอ้างเป็นความชอบธรรมในการยุติการรณรงค์เรียกร้องประชาธิปไตยแบบการปกครองหลายพรรค การสนับสนุนหลักประชาธิปไตย และการสนับสนุนสิทธิมนุษยชน

ข้อที่ 19 ความเห็นทั่วไปฉบับที่ 34 เรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก CCPR/C/GC/34 และข้อที่ 25 ความเห็นทั่วไปฉบับที่ 25 เรื่องสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ CCPR/C/21/Rev.1/Add.7 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รายงานของผู้เสนอรายงานพิเศษสหประชาชาติ เรื่องสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและการสมาคม A/HRC/20/27 และ A/HRC/23/39

“ลำพังพวกเราทุกคน หรือแม้แต่รัฐบาล ล้วนไม่มีข้อเท็จจริงทั้งหมด, ไม่มีความคิดที่ดีที่สุด หรือการรับรู้ถึงทุกสาเหตุของปัญหาที่เรากำลังพยายามแก้ไข เราทำได้แค่อาศัยความรู้ที่สั่งสมมาเท่านั้น มันจึงสำคัญมากที่เราจะต้องรับฟังเสียงจากประชาชน โดยเฉพาะเสียงจากกลุ่มชายขอบ ก่อนที่จะตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ก็ตาม ตัวอย่างหนึ่งคือการที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติรวบรวมข้อมูลมุกกว้างทั้งจากรัฐบาล องค์กรสหประชาชาติ และประชาสังคม กระบวนการดังกล่าวช่วยรวบรวมข้อมูลให้กับข้อสังเกตเชิงสรุปและข้อเสนอแนะของสหประชาชาติ ซึ่งทำหน้าที่วางกลยุทธ์ให้รัฐบาลนำไปปฏิบัติและดูแลให้กฎหมายรวมทั้งแนวการปฏิบัติต่าง ๆ เป็นไปตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่รัฐได้ให้สัตยาบันไว้ ”

คำกล่าวโดยศาสตราจารย์ Sir Nigel Rodley ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เมื่อเดือนตุลาคม ปี 2557

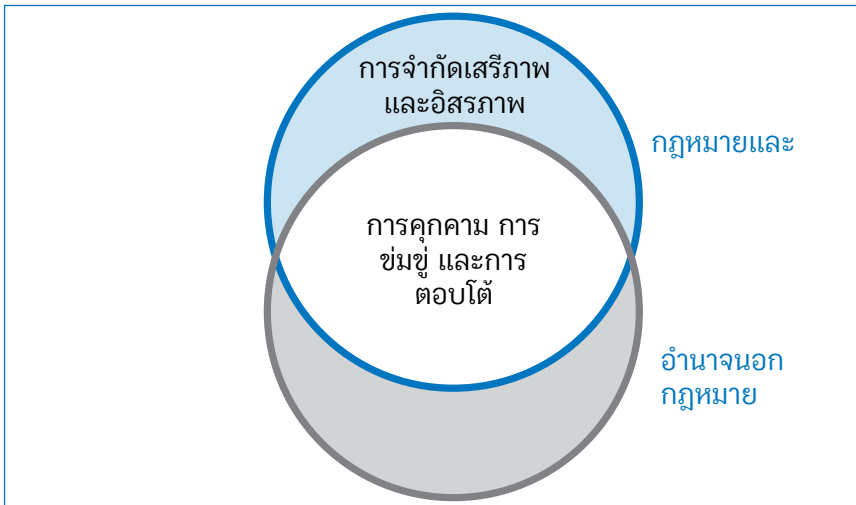

4. ความท้าทายที่ ตัวแสดงประชาสังคมต้องเผชิญ

ตัวแสดงประชาสังคมอาจต้องเผชิญอุปสรรคทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับโลก ที่มีเป้าหมายในการขัดขวาง ลดทอน ยับยั้ง หรือ โดยมีผลกระทบต่อกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมายของประชาสังคม อุปสรรคดังกล่าวเกิดจากการที่ประชาสังคมวิจารณ์หรือต่อต้านจุดยืน นโยบาย หรือการปฏิบัติงานของรัฐบาล

ทั้งนี้ อุปสรรคที่กล่าวมาข้างต้น อาจหมายรวมถึงข้อจำกัดทางเสรีภาพและอิสรภาพ การคุกคาม ชมชู้ และการตอบโต้ตัวแสดงประชาสังคมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การลงโทษหรือการแก้แค้น เป็นต้น

วิธีการที่ขัดขวาง ลดทอน ยับยั้ง หรือทำให้งานประชาสังคมก้าวถอยหลัง

4.1 กฎหมายหรือมาตรการอิงกฎที่เป็นอุปสรรคต่องานประชาสังคม

กฎหมายและข้อบังคับทางกฎหมายอาจจำกัดเสรีภาพและอิสรภาพของตัวแสดงประชาสังคมได้ด้วยการ

- ▶ บังคับให้มี การจดทะเบียนโดยไม่สร้างผลกระทบเชิงบวก เช่น สิทธิ ในการลดหย่อนภาษี หากเป็น องค์กรที่ จดทะเบียน

- ▶ จำกัดลักษณะของกิจกรรมที่ กระทำได้
- ▶ ใช้มาตรการทางกฎหมายกับกิจกรรมโดยองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียน
- ▶ ข้อจำกัดในการจดทะเบียนกับสมาคมที่มีบทบาทเฉพาะ องค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติ องค์กรที่ได้รับเงินทุนจากต่างประเทศ หรือ กลุ่มคนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน
- ▶ กำหนดเกณฑ์ว่าใครหรือ องค์กรมใดบ้างที่สามารถกระทำได้ หรือจำกัดการจัดกิจกรรมเหล่านั้น
- ▶ จำกัดแหล่งที่มาของเงินทุน เช่น เงินจากต่างประเทศ เป็นต้น
- ▶ ออกกฎหมายควบคุมเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ การสมาคม และการแสดงออก โดยมี มาตรการที่ เลือกปฏิบัติ หรือมีผลกระทบต่อคนบางกลุ่มอย่างไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ กระบวนการทางด้านบริหารจัดการที่ยุ่ยากและมาตรการที่ตดัสนใจโดยเจ้าหน้าที่อาจยับยั้งหรือทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของตัวแสดงประชาสังคมเป็นไปอย่างล่าช้า

เมื่อสิทธิเสรีภาพในข้อมูลถูกลดทอน ตัวแสดงประชาสังคมยอมทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ยากขึ้นในการรณรงค์ทางประเด็นกำหนดนโยบาย วิธีการมีส่วนร่วมที่เคร่งครัดหรือแคบจนเกินไปในกระบวนการตัดสินใจ (เช่น การกำหนดให้ตัวแสดงประชาสังคมเป็นแค่ผู้สังเกตการณ์หรือการจำกัดสิทธิในการพูด) ก็เป็นอีกหนึ่งกำแพงของการมีส่วนร่วม มาตรฐานของเสรีภาพในการสมาคม ควรที่จะถูกใช้ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น³

4.2 มาตรการโดยผลการ/ ตามอำเภอใจ

เมื่อประชาสังคมมีข้อวิจารณ์หรือไม่เห็นด้วยกับจุดยืน นโยบาย หรือการปฏิบัติงานของรัฐบาล การบังคับใช้ข้อกฎหมายกับประชาสังคมโดยผลการเกิดขึ้นโดยใช้เหตุผลอ้างถึงความชอบธรรมและตามข้อกฎหมาย (เช่น มาตรการโดยผลการที่อ้างถึงการต่อต้านการฟอกเงิน การต่อต้านการก่อการร้าย ความมั่นคงของชาติ ศีลธรรมอันดีของประชาชน การหมิ่นประมาท และการปกป้องอำนาจอธิปไตยของชาติ) อาจเกิดขึ้นได้ในรูปของ

- ▶ การตรวจสอบการจัดการและการบริหารภายในองค์กรตามอำเภอใจ
- ▶ การขู่ถอนใบลงทะเบียนหรือการถอดถอนการลงทะเบียน

³ Report of UN Special Rapporteur on rights to freedom of peaceful assembly and of association on exercise of peaceful assembly and association in the context multilateral institutions, A/69/365.

- ▶ การบังคับปิดสถานที่ทำงาน
- ▶ การค้นและการยึดทรัพย์สิน
- ▶ การเรียกค่าปรับที่สูงเกินไป
- ▶ การดำเนินคดีเท็จ
- ▶ การจับกุมหรือควบคุมตัวโดยพลการ
- ▶ การห้ามไม่ให้เดินทาง
- ▶ การเพิกถอนสัญชาติ
- ▶ การจำกัดหรือการยกเลิกไม่ให้มีการประท้วงหรือการชุมนุมโดยอำนาจพลการ

มติ 24/21 ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เรื่องการสร้างและธำรงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของประชาสังคมทั้งทางกฎหมายและการปฏิบัติ กล่าวว่า “บทบัญญัติทางปกครองและกฎหมายภายในประเทศต่าง ๆ ได้ถูกใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องเพื่อกีดกันการทำงานและคุณภาพความปลอดภัยของประชาสังคมในรูปแบบที่ขัดแย้งกับกฎหมายระหว่างประเทศ”

4.3 การคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้นอกกฎหมาย

นอกเหนือไปจากการจำกัดทางกฎหมายและการใช้กฎหมายโดยพลการ/ตามอำเภอใจอันส่งผลให้พื้นที่ประชาสังคมถูกจำกัดแล้ว การข่มขู่ การกดดันทางจิตใจในรูปแบบอื่น ๆ และการทำร้ายร่างกาย ยังส่งผลให้ตัวแสดงประชาสังคมและครอบครัวไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระได้

ตัวอย่างเช่น

- ▶ ส่งข้อความข่มขู่ทางโทรศัพท์
- ▶ การติดตามตัวโดยเจ้าหน้าที่
- ▶ การทำร้ายทางร่างกายหรือละเมิดทางเพศ
- ▶ การทำลายทรัพย์สิน
- ▶ การถูกปลดออกจากราชการหรือการสูญเสียรายได้
- ▶ การรณรงค์ป้ายสีว่าตัวแสดงประชาสังคมเป็นศัตรูของชาติ/ เป็นผู้ทรยศ หรือเป็น ผู้ที่ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของต่างชาติ
- ▶ การบังคับให้บุคคลสูญหาย
- ▶ การทรมาน

- ▶ การสังหาร
- ▶ เป็นต้น

“ประชาชนและกลุ่มประชาสังคมมักต้องเสี่ยงชีวิตของตนเองเพื่อพัฒนาชีวิตของผู้อื่น พวกเขาออกมาพูดแม้จะรู้ว่าตนเองอาจถูกกดดันให้เงียบตลอดไป พวกเขาชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ถูกกละเลยหรือปัญหาที่แทบไม่มีใครรู้ว่ามี พวกเขาปกป้องสิทธิของพวกเรา พวกเขาสมควรที่จะมีสิทธิของตนเองเช่นกัน”

ถ้อยแถลงของนายบัน คี มุน, เลขาธิการสหประชาชาติ ในการประชุมระดับสูง เรื่องการสนับสนุนประชาสังคม เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2556

“การคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้ในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความกดดันให้นักสิทธิมนุษยชนหรือพยานในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และกระทั่งเกิดความกังวลในการทำงานร่วมกับองค์การสหประชาชาติหรือตัวแสดงนานาชาติอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน การกระทำเหล่านี้ทำให้ความหวาดกลัวฝังในใจสาธารณชน และสร้างสภาพแวดล้อมของการกดขี่ ปราศจากเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม และการชุมนุมอย่างสงบ อันเป็นรากฐานสำคัญยิ่งต่อสังคมประชาธิปไตย”

คำกล่าวโดยเอกอัครราชทูต Laura Dupuy Lasserre ผู้แทนถาวรอูรุกวัยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา และประธานมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ปี 2554-2555

ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (WHRDs) ต้องเผชิญความเสี่ยงเช่นเดียวกับกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ชาย แต่ในฐานะผู้หญิง พวกเขาตกเป็นเป้าหมายของการข่มขู่และการกระทำรุนแรงทางเพศด้วย บ่อยครั้งที่การทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกมองเป็นการท้าทายความเชื่อดั้งเดิมของครอบครัวและบทบาทประจำเพศในสังคม ซึ่งนำไปสู่การที่เจ้าหน้าที่รัฐและประชากรส่วนใหญ่มีความเป็นปรปักษ์ด้วย ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญกับการถูกสังคมนประนามและการไม่ยอมรับโดยหัวหน้าชุมชน กลุ่ม

ความเชื่อทางศาสนา ครอบครัว หรือสังคมที่มองว่าการทำงานของพวกเขาส่งผลร้ายต่อศาสนา เกียรติยศ และวัฒนธรรม

ธรรมชาติของการทำงานและความมุ่งมั่นในการสร้างความตระหนักเรื่องสิทธิสตรีและสิทธิทางเพศด้านอื่น ๆ ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนส่งผลให้พวกเธอตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีด้วยเช่นกัน ครอบครัวของพวกเธอกลายเป็นเป้าหมายของการข่มขู่และการใช้ความรุนแรง ซึ่งมีเป้าหมายให้พวกเธอถูกโดดเดี่ยวและขาดกำลังใจในการทำงาน ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญอันตรายในรูปของการใช้ความรุนแรง การล่วงละเมิด การลำเอียง การกีดกัน และการไม่ยอมรับที่หนักหนากว่าสิ่งที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพศชายต้องเผชิญ ความท้าทายเหล่านี้ควรได้รับการใส่ใจ เพื่อให้กลไกการปกป้องและการรับมือกับสถานการณ์ในระดับท้องถิ่นและระดับสากลมีความเข้มแข็งมากขึ้น การสอบสวนการข่มขู่ การใช้ความรุนแรง และการล่วงละเมิดต่อผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะกระทำโดยรัฐหรือตัวแสดงที่ไม่ใช่ภาครัฐ ควรเป็นไปอย่างรอบด้านและทันที่

ในปี 2556 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองข้อมติ 68/181 ซึ่งเป็นข้อมติแรกของทางสมัชชาที่เกี่ยวกับผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อมติดังกล่าวแสดงออกถึงความกังวลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติและการใช้ความรุนแรงเชิงระบบและเชิงโครงสร้างที่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกวัยต้องเผชิญ นอกจากนี้ ข้อมติ 68/181 ยังเรียกร้องให้รัฐสมาชิกใช้มาตรการที่จำเป็นในการรับรองความปลอดภัย และเพิ่มมุมมองเรื่องเพศลงในความพยายามที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมอันเอื้ออำนวยต่อการปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในประเทศโกตดิวัวร์ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนปี 2557 บัญญัติไว้ซึ่งสิทธิหลายประการที่มาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิดังกล่าวได้แก่ เสรีภาพในการแสดงออก สิทธิในการก่อตั้งสมาคมและองค์กรพัฒนาเอกชน สิทธิในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากร สิทธิในการรายงานข้อมูลไปยังองค์การระหว่างประเทศ และสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากการตอบโต้ต่าง ๆ นอกจากนี้ กฎหมายข้างต้นยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ครอบครัว และที่อยู่อาศัยจากการโจมตี โดยกำหนดให้มีการสอบสวนและการลงโทษเมื่อมีการโจมตีเกิดขึ้น กฎหมายฉบับนี้ยังให้ความสำคัญกับการข่มขู่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่พบเจอโดยเฉพาะและการคุ้มครองเฉพาะที่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องได้รับ กฎหมายของประเทศโกตดิวัวร์จึงได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากองค์กรประชาสังคมต่าง ๆ เช่น กลุ่มพันธมิตรนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งโกตดิวัวร์ และเครือข่ายนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งแอฟริกาตะวันตก เป็นต้น

การข่มขู่และการตอบโต้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกับองค์การสหประชาชาติ

“ประชาสังคมคือแกนกลางในการผลักดันให้งานของสหประชาชาติก้าวไปข้างหน้า ไม่ใช่เพียงแค่เสาหลักด้านสิทธิมนุษยชน แต่ยังรวมถึงด้านสันติสุข ความมั่นคง และการพัฒนา ประชาสังคมไม่เคยมีความสำคัญหรือเป็นที่ต้องการมากเท่านี้มาก่อน ดังนั้น การตอบโต้และการข่มขู่บุคคลที่ทำงานร่วมกับสหประชาชาติจึงถือเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ไม่ใช่เพียงเพราะการกระทำเหล่านั้นไม่ได้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเราภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แต่เป็นเพราะทุกการกระทำดังกล่าวมุ่งหมายที่จะทำให้ผู้คนถอดใจจากการทำงานกับเรา พวกเราจำเป็นต้องลงแรงสร้างความเข้มแข็งให้กับเสียงแห่งประชาธิปไตยในทุกกระดับ”

ถ้อยแถลงของนายบัน คี มุน เลขาธิการสหประชาชาติ ในการประชุมระดับสูง เรื่องการสนับสนุนประชาสังคม วันที่ 23 กันยายน 2556

“องค์การสหประชาชาติไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ๆ มีความสำคัญอย่างมากด้านสิทธิมนุษยชนได้ หากปราศจากซึ่งผู้คนที่ทำงานร่วมกับเรา เมื่อพวกเขาเหล่านั้นถูกข่มขู่หรือตกเป็นเป้าหมายของการตอบโต้ พวกเขากลายเป็นเหยื่อ และพวกเราทุกคนก็มีความปลอดภัยน้อยลง เมื่อไหร่ก็ตามที่การทำงานของพวกเขาถูกหยุดการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติก็จะได้ รับผลกระทบเช่นเดียวกัน”

แถลงการณ์ของนายบัน คี มุน เลขาธิการสหประชาชาติ ในการอภิปรายระดับสูง เรื่อง การตอบโต้ภาคประชาสังคม ปี 2554 มลรัฐนิวเจอร์ซีย์

การข่มขู่และการตอบโต้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพราะการทำงานร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติมีความน่าสะพรึงกลัวเป็นอย่างยิ่ง รายงานเรื่องการข่มขู่และการตอบโต้ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง แม้สิทธิและความจำเป็นในการทำงานกับระบบสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติจะเป็นที่รับทราบในระดับสากลแล้วก็ตาม

การเข้าไปมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่และกลไกของสหประชาชาติ เช่น การแถลงการณ์ การรายงาน และการประชุมต่าง ๆ อาจส่งผลให้ตัวแสดงประชาสังคมประสบปัญหาการถูกข่มขู่หรือการถูกตอบโต้ได้ เช่น การถูกข่มขู่โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงการกระทำผ่านถ้อยแถลงของเจ้าหน้าที่รัฐในระดับ

สูง และการถูกขัดขวางไม่ให้เข้าร่วมการประชุม เป็นต้น ตัวแสดงประชาสังคม อาจพบว่าการดำเนินงานต่าง ๆ ของตนถูกเพ่งเล็งและจำกัดสิทธิ การใส่ร้ายป้ายสีมีอยู่ทั่วไปในสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์และโทรทัศน์ และการข่มขู่ทั้งทางโทรศัพท์ ข้อความ และโดยตัวบุคคล ในบางกรณี บางครั้งตัวแสดงประชาสังคมอาจถูกจับกุม ทุบตี ทรมาณ หรือสังหารได้

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติรับรองข้อมติหลายข้อเกี่ยวกับประเด็นนี้ ซึ่งมีข้อมติ 24/24 และข้อมติ 12/2 รวมอยู่ด้วย เลขาธิการสหประชาชาติรายงานเป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับกรณีที่มีการตอบโต้ประชาสังคมที่ทำงานกับสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งเลขาธิการและข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติแถลงซ้ำแล้วซ้ำเล่า ว่าการตอบโต้ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ และการทำงานเพื่อตอบโต้สถานการณ์นี้ของสหประชาชาติ จำเป็นที่จะต้องมีความเป็นเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น ทั้งนี้ กลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติอื่น ๆ ยังได้แสดงท่าทีต่อต้านการตอบโต้ประชาสังคมด้วยเช่นกัน

บทบัญญัติเรื่องการตอบโต้ภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน

พิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม - ข้อ 13

รัฐภาคีจะต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมในการรับรองว่าบุคคลในเขตอำนาจรัฐจะไม่ประสบการทารุณกรรมหรือการข่มขู่อันเป็นผลมาจากการสื่อสารกับคณะกรรมการตามพิธีสารฉบับปัจจุบัน

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องกระบวนการร้องเรียน - ข้อ 4

รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมในการรับรองว่าบุคคลในเขตอำนาจรัฐจะไม่ประสบการละเมิดสิทธิมนุษยชน การทารุณกรรม หรือการข่มขู่อันเป็นผลมาจากการสื่อสารหรือทำงานร่วมมือกับคณะกรรมการตามพิธีสารฉบับปัจจุบัน

พิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ - ข้อ 11

รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสมในการรับรองว่าบุคคลในเขตอำนาจรัฐจะไม่ประสบกับการทารุณกรรมหรือการข่มขู่อันเป็นผลมาจากการสื่อสารไปยังคณะกรรมการตามพิธีสารฉบับปัจจุบัน

ใน**ประเทศออสเตรีย** กฎหมายว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน ปี 2557 วรรคที่ 18 บัญญัติว่า “จะไม่มีผู้ใดถูกลงโทษหรือถูกระงับให้เสียเปรียบจากการให้ข้อมูล กับคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือคณะกรรมการสิทธิการที่ได้รับแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน

ใน**ประเทศมอนเตเนโกร** รัฐธรรมนูญปี 2550 มาตราที่ 56 บัญญัติว่า “ทุกคน มีสิทธิในการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานสากลในการให้ความคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญ”

ข้อจำกัดทางกฎหมายและการปกครองที่เกิดขึ้นพร้อมการคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้ต่าง ๆ มีผลกระทบต่อบทบาทความสัมพันธ์ช่วยเหลือส่งเสริม ที่ตัวแสดงประชาสังคมพึงแสดงต่อรัฐบาล และยังขัดขวาง ลดทอน ทำลายชื่อเสียง ชะลอ และส่งผลให้งานประชาสังคมก้าวถอยหลัง ความล้มเหลวในการส่งเสริมปกป้องพื้นที่ประชาสังคมและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้ออำนวยนี้ ขัดแย้งกันกับพันธกิจของรัฐภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสากล

รัฐมีหน้าที่สำคัญในการปกป้องตัวแสดงประชาสังคม แต่เมื่อพื้นที่ประชาสังคมหรือตัวแสดงประชาสังคมต้องเผชิญความเสี่ยงเนื่องจากงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ประชาคมโลกย่อมมีความรับผิดชอบร่วมกันในการสนับสนุนและปกป้องพวกเขา

5. ฉันสามารถทำอะไรได้บ้าง – หันหน้าเข้าหาสหประชาชาติ

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศจัดให้มีช่องทางสากลที่ตัวแสดงประชาสังคมสามารถขอความช่วยเหลือและคำแนะนำได้ ช่องทางที่ว่ามีได้แก่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประจำอนุสัญญาหรือกติกาสิทธิมนุษยชน คณะมนตรีสิทธิมนุษยชน และกลไกต่าง ๆ เช่น ผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติ กระบวนการทบทวนสถานการณ์ทั่วไปของสิทธิมนุษยชนตามวาระ (UPR) ฯลฯ

“มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกำหนดแนวทางระดับโลกซึ่งเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาชนสามารถรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในบรรทัดฐานระหว่างประเทศ มาตรฐานเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้กิจกรรมขององค์กรภาคประชาชนมีความชอบธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางในการตรวจสอบและรายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลได้อย่างเสรีอีกด้วย กลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกลายเป็นช่องทางสำคัญของการรณรงค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อประชาสังคม ในบริบทที่จำกัด กลไกด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติทำหน้าที่เป็นใบเบิกทางสำหรับกลุ่มประชาสังคมระดับชาติในการสร้างความเข้าใจและในการพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่อ่อนไหว”

คำกล่าวของ Dr. Danny Sriskandarajah เลขาธิการ กลุ่มพันธมิตรเพื่อการมีส่วนร่วมของพลเมืองระดับโลก (CIVICUS) ตุลาคม 2557

กลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติสามารถปกป้องพื้นที่ประชาสังคมผ่านสองช่องทางดังต่อไปนี้⁴

การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับอุปสรรคและการข่มขู่ต่อพื้นที่ประชาสังคมและแนวปฏิบัติที่ดี – การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนสร้างรากฐานให้กับกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในการยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือข้อมูลที่ได้รับการรับรองและจดบันทึกอย่างดีของตัวแสดงประชาสังคมเป็นข้อ

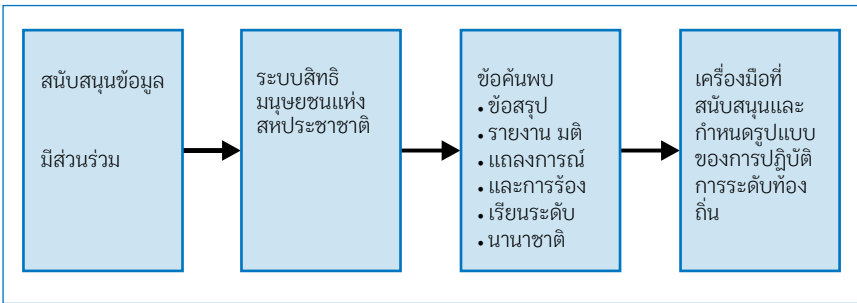
⁴ Readers who are not already familiar with the main features of these mechanisms are invited to refer to OHCHR’s Handbook for civil society – *Working with the United Nations human rights programme*. Further guidance and advice are found in the series of Practical Guides for Civil Society, including How to Follow Up on United Nations Human Rights Recommendations.

สนับสนุนที่มีน้ำหนักสำหรับการนำไปดำเนินการ ความน่าเชื่อถือ ใจจูงใจ ยากที่จะปฏิเสธ และเป็นวิธีการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ตัวแสดงประชาสังคมสามารถร่วมแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคและการขมขื่นที่เกิดขึ้นกับตัวแสดงประชาสังคมและพื้นที่ปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็น ข้อเท็จจริง บทวิเคราะห์ที่มีความระมัดระวัง หรือข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมต่าง ๆ และยังได้รับเชิญให้ร่วมถ่ายทอดแนวปฏิบัติที่ดีให้กับกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติอีกด้วย

การใช้พื้นที่ที่มีอยู่ - ตัวแสดงประชาสังคมสามารถใช้โอกาสในการเข้าร่วมการสัมมนา การประชุมระดับนานาชาติ และการเยี่ยมเยียนของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งโอกาสต่าง ๆ เกิดขึ้นผ่านกระบวนการส่งข้อมูล การจัดแถลงข่าว และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวกับประชาสังคมและให้ข้อเสนอแนะและการแบ่งปันกลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จ

การทำงานร่วมกับกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ประชาสังคม เปิดโอกาสให้ตัวแสดงประชาสังคมใช้ผลสรุป (เช่น ข้อค้นพบในระดับสากล ข้อเสนอแนะถึงรัฐบาลเรื่องมาตรการทางกฎหมาย การปกครอง และมาตรการอื่น ๆ) ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อปกป้องพื้นที่ประชาสังคมและสร้างพลังให้กับตัวแสดงประชาสังคมในระดับท้องถิ่น

ตัวอย่างผลผลิตของกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

- ▶ ข้อสังเกตเชิงสรุปของอนุสัญญาต่าง ๆ รวมถึงความเห็นและข้อเสนอแนะด้านสิทธิมนุษยชนในคดีรายบุคคล
- ▶ การประเมิน ข้อเสนอแนะ ข้อสรุป ที่มี ในรายงานการเยือนประเทศ รายงานสิทธิมนุษยชนรายประเด็น และเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับคดีรายบุคคลโดยกลไกพิเศษ (ผู้เชี่ยวชาญอิสระ) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
- ▶ ข้อเสนอแนะจากกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ (Universal Periodic Review)

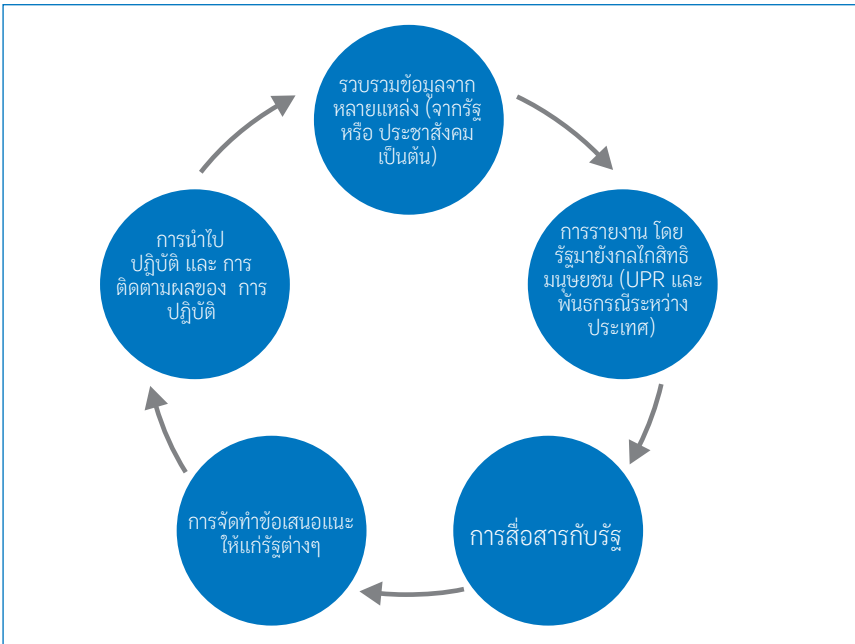

- ▶ วางกรอบการดำเนินการตามกฎหมาย การดำเนินคดี
- ▶ สนับสนุนกระบวนการติดตามกลไกสิทธิมนุษยชน
- ▶ ประเมินผลและให้คำแนะนำทางเทคนิคให้กับผู้ที่ต้องการส่งข้อร้องเรียนไปยังกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

รายงานของสหประชาชาติที่มีความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ เป็นอีกหนึ่งแหล่งข้อมูลที่ดีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความคล้ายคลึงกัน

กลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติทำงานอย่างไร

โดยทั่วไป กลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติปฏิบัติตามกระบวนการที่คล้ายคลึงกันในการแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ข้อมูลต่างๆ ถูกรวบรวมจากหลายแหล่ง รวมไปถึงตัวแสดงประชาสังคม ก่อนจะถูกวิเคราะห์และตรวจสอบเพื่อความสอดคล้อง ความน่าเชื่อถือ และความถูกต้อง กลไกสิทธิมนุษยชนเริ่มการสื่อสารกับรัฐโดยลายลักษณ์อักษรหรือผ่านบุคคลเพื่อเป็นการชี้แจงและรับข้อมูลเพิ่มเติม กลไกสิทธิมนุษยชนอาจมีข้อเสนอแนะไปยังรัฐเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและความพร้อมให้ความช่วยเหลือในการนำข้อเสนอไปใช้ การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากนั้นเป็นไปเพื่อประเมินความคืบหน้าของข้อเสนอแนะ

ในเดือนเมษายน ปี 2554 สมาชิกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (CERMI) เข้าร่วมการประชุมสมัยที่ 5 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (CRPD) และให้การสนับสนุนในการจัดเตรียมรายการประเด็น (List of Issues) คณะกรรมการตัวแทนผู้พิการสเปน (CERMI) ได้ส่งรายงานให้รายละเอียดกับคณะกรรมการ และทำงานเพื่อติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอนี้ที่มีต่อสเปน นอกจากนี้ ทางคณะกรรมการยังจัดการรณรงค์เรียกร้องให้คืนสิทธิในการลงคะแนนเสียงของประชาชนที่ถูกเพิกถอนสิทธิเนื่องด้วยความพิการ อันมีผลกระทบต่อประชาชนกว่า 80,000 คนในขณะนั้น นอกจากนี้ คณะกรรมการเสนอแนะให้ “กฎหมายทุกฉบับได้รับการทบทวนเพื่อให้การรับรองว่าผู้พิการทุกคนมีสิทธิในการลงคะแนนเสียง โดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียอวัยวะ สถานะทางกฎหมาย หรือถิ่นที่อยู่อาศัย” (CRPD/C/ESP/CO/1, วรรคที่ 48) คณะกรรมการตัวแทนผู้พิการสเปน (CERMI) จัดโครงการริเริ่มหลายโครงการเพื่อเป็นการสนับสนุนการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการจัดทำคู่มือที่มีชื่อว่า “คุณมีสิทธิที่จะลงคะแนนเลือกตั้ง ไม่มีใครสามารถเอาสิทธินี้ไปจากคุณได้” ซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียกร้องและการใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียง การสนับสนุนของคณะกรรมการตัวแทนผู้พิการสเปน (CERMI) โครงการดังกล่าวมีผลให้อัยการประจำศาลฎีกากระตุ้นให้อัยการในระดับท้องถิ่นปกป้องสิทธิในการลงคะแนนเสียงของผู้พิการ นอกจากนี้ คณะกรรมการตัวแทนผู้พิการสเปน (CERMI) ยังร่วมมือกับรัฐบาลและรัฐสภาในการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิของผู้พิการของสหประชาชาติ (CRPD) ข้อเสนอการแก้ไขถูกส่งให้สมาชิกหลายคนของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาล

ตัวแสดงประชาสังคมสามารถใช้เสียงของประชาคมสากลในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อระดมประชาชนระดับท้องถิ่นและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและปกป้องพื้นที่ประชาสังคมได้

ฉันสามารถทำอะไรได้บ้าง?

- ▶ รับรู้ และแบ่งปันเอกสารด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับประเทศของคุณ

<http://www.ohchr.org/EN/Countries/Pages/HumanRightsintheWorld.aspx>

- ▶ ติดต่อสำนักงาน OHCHR หรือที่สำนักงานองค์การสหประชาชาติ และแบ่งปันประสบการณ์การทำงานด้านประชาสังคมกับแผนกประชาสังคมของ OHCHR ได้ทางอีเมล civilsociety@ohchr.org
- ▶ หารายละเอียดว่าท่านสามารถสนับสนุนและมีส่วนร่วมในงานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NgoHandbook/ngohandbook4.pdf>

- ▶ ส่งข้อร้องเรียนภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน โดยเรียกร้องมาตรการหรือปฏิบัติการณ์เร่งด่วน

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheets7Rev.2.pdf>

- ▶ ส่งข้อร้องเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Communications.aspx>

- ▶ ส่งข้อร้องเรียนไปยังกระบวนการรับข้อร้องเรียนของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>

- ▶ แบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ประชาสังคมของท่านในการประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/PracticalGuideNGO_en.pdf

- ▶ แบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ประชาสังคมในกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามวาระ (Universal Periodic Review) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนในประเทศของท่าน

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Documents/PracticalGuideCivilSociety.pdf>

- ▶ ให้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนเกี่ยวกับการคุกคาม การข่มขู่ หรือการตอบโต้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติ คณะผู้แทนและกลไกของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชน ทางอีเมล reprisals@ohchr.org ทั้งนี้ เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งในรายงานประจำปี เรื่องการตอบโต้ตัวแทนประชาสังคมของเลขาธิการสหประชาชาติ

- ▶ ส่งข้อมูลให้การรายงานรายประเด็นของเลขาธิการสหประชาชาติ หรือข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

- ▶ ส่งข้อมูลให้กับรายงานประเด็นเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญพิเศษประจำประเทศ

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NGOHandbook/ngohandbook6.pdf>

- ▶ สมัครรับข้อมูลทางอีเมลของแผนกประชาสังคมเพื่อติดตามข่าวสารกิจกรรมของกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

<http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

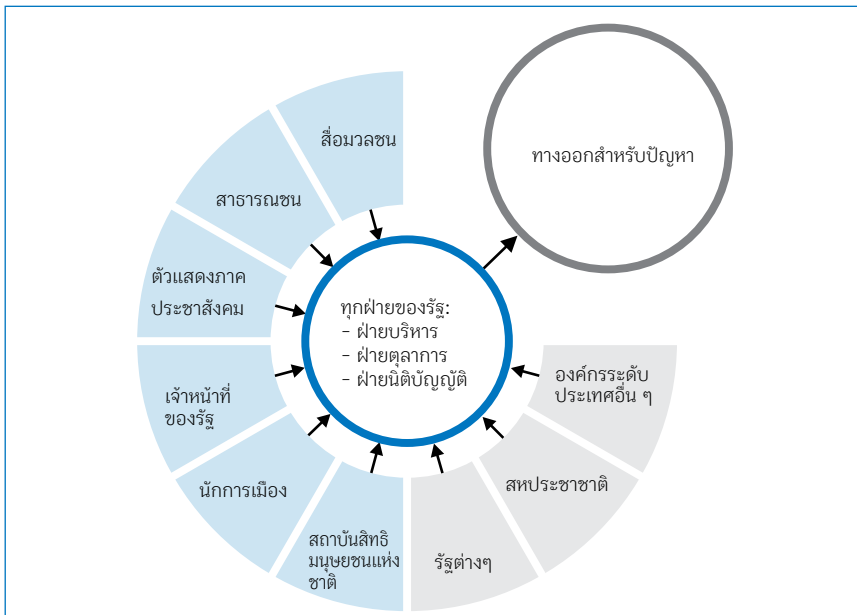
การจัดการความคาดหวัง

รัฐมีภาระหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมและปกป้องเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคม การชุมนุมโดยสงบ และสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ ตัวแสดงประชาสังคม ระบบสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และตัวแสดงอื่นๆ สามารถช่วยให้พันธกิจเหล่านี้เป็นจริงได้

การแก้ไขอุปสรรคของงานประชาสังคมผ่านการใช้กฎระเบียบและกฎหมายมักอาศัยกรอบเวลายาวนานในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ในขณะที่การกระทำ เช่น การคุกคาม การข่มขู่ และการตอบโต้ตัวแสดงประชาสังคมเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การใช้กลไกของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

สิ่งที่สามารถผลักดันให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกในสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นได้ คือ ความร่วมมือร่วมใจที่เกิดจากการระดมตัวแสดงต่าง ๆ เช่น ประชาชนในท้องถิ่น ตัวแสดงประชาสังคมในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักการเมือง รัฐต่างๆ และประชาคมระดับภูมิภาคและระดับโลก

การมีส่วนร่วมในระบบสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติของตัวแสดงประชาสังคมคือการกระจายเสียงเพื่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและปกป้องพื้นที่ประชาสังคม

6. แหล่งที่มาของเอกสาร

องค์การสหประชาชาติ

Working with the United Nations Human Rights Programme: A Handbook for Civil Society

http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/CivilSociety/Documents/Handbook_en.pdf

How to Follow Up on United Nations Human Rights Recommendations - A Practical Guide for Civil Society -

<http://www.ohchr.org/Documents/AboutUs/CivilSociety/HowtoFollowUNHRRRecommendations.pdf>

OHCHR Management Plan (2014-2017), Thematic Strategy on Widening the Democratic Space (pp. 72-83)

http://www2.ohchr.org/english/OHCHRreport2014_2017/OMP_Web_version/media/pdf/10_Democratic_space.pdf

Declaration on Human Rights Defenders

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx>

Summary of the Human Rights Council panel discussion on the importance of the promotion and protection of civil society space, A/HRC/27/33.

Human Rights Committee, General Comment No. 34, Article 19: Freedoms of opinion and expression, CCPR/C/GC/34.

An assessment of legislation relating to freedom of association, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, A/64/226.

A study on women human rights defenders, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, A/HRC/16/44.

Elements of a safe and enabling environment for human rights defenders, Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, A/HRC/25/55.

Ability of associations to access financial resources, Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, A/HRC/23/39.

Reports of the Secretary-General on cooperation with the United Nations, its representatives and mechanisms in the field of human rights (A/HRC/27/38, A/HRC/24/29, A/HRC/21/18, A/HRC/18/19, A/HRC/14/19)

Chapter 16, Engagement and Partnerships with Civil Society, OHCHR Manual on Human Rights Monitoring

 <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter16-MHRM.pdf>

แหล่งข้อมูลจากภาคประชาสังคมและอื่นๆ

Check list of principles and elements for national laws (International Centre for Not-for-Profit Law)

 <http://www.icnl.org/research/library/files/Transnational/checklisten.pdf>

Code of Good Practice for civil society participation modalities in decision-making processes, Council of Europe -

 http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp

Reprisals Handbook (International Service for Human Rights) -

 <http://www.ishr.ch/news/reprisals-handbook>

Enabling Environment Index 2013 (CIVICUS) -

 <http://www.civicus.org/downloads/2013EEI%20REPORT.pdf>

7. Contact us

OHCHR's Civil Society Section can be contacted at:

civilsociety@ohchr.org

Telephone: +41 (0) 22 917 9656

The Civil Society e-mail broadcast system provides updates and guidance on all human rights mandates and mechanisms as well as information and deadlines of applications for funds, grants and fellowships. To subscribe, visit the civil society webpage

 <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

Made of paper awarded the European Union Eco-label, reg.nr FI/1117, supplied by UPM.

**คู่มือภาคปฏิบัติสำหรับประชาสังคม
พื้นที่ประชาสังคมและระบบสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ**

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

Palais des Nations
CH 1211 Geneva 10- Switzerland
Telephone: + 41 (0)22 917 90 00
Fax: +41 (0) 22 917 90 08
www.ohchr.org

